ΙΒ 6663

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ

ὑπὸ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ταγματάρχου τοῦ Πεζικοῦ,
πρώην βουλευτοῦ καὶ μέλους τῶν φιλολογικῶν συλλόγων
Παρνασοῦ, καὶ Βύρωνος.

Ἀνατυπωθεῖσα δὲ μετὰ διαφόρων προσθηκῶν

ὑπὸ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΙΣΗΓΟΝΗ

Ἐπιλοχιῶν

Ρ.Ι

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑι

Τυπ. « Ὁ Κοραῆς » Ι. Ναχαμούλη

1876

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1 Σ2 98.0023

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ ΗΜΩΝ

Τὰ κινήσαντα ἡμᾶς αἴτια εἰς τὴν ἀνατύπωσιν τῆς προκειμένης πραγματείας τοῦ Ἀξιοτίμου Κυρίου Θεοδώρου Ι. Κολοκοτρώνη Ταγματάρχου τοῦ Πεζικοῦ κλπ. δὲν εἶναι ὅλως ἀσήμαντα ἢ κερδοσκοπικά, διότι ὡς θέλει παρατηρήσει ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης, τὸ ἔργον ἐπλουτίσθη κατά τι διὰ τῆς προσθήκης περικοπῶν τινων περὶ πολέμων, τροπαίων, καὶ λαφύρων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Στρατοῦ, ἃς ἐρανίσθημεν ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ μικρᾶς περιγραφῆς περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς προόδου τῆς ἐνταῦθα Ἰσραηλιτικῆς κοινότητος τῆς πολυπληθεστέρας ἁπασῶν τῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς πόλεσι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἄλλως τε καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς διαδόσεως (1) τῆς ἰδέας τῶν ἐν Φραγκφόρτῃ συνελθότων Ῥαββίνων περὶ

---

(1) Αν καὶ δὶς ἐδημοσιεύθη τὸ προκείμενον ἔργον, δὲν ἔλαβεν ὅμως μεγάλας διαστάσεις, διότι συνδιαλεχθέντες μετὰ διαφόρων Ἰσραηλιτῶν, ἠκούσαμεν παρ' αὐτῶν ὅτι οὐδόλως ἔχουσι γνῶσιν τούτου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

συναθροίσεως τῶν διεσπαρμένων υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ καταρτίσεως ἐν Παλαιστίνῃ νέου Ἰουδαϊκοῦ Βασιλείου, μᾶς ἠνάγκασε νὰ ζητήσωμεν τὴν ἄδειαν τῆς ἀνατυπώσεως τοῦ ἔργου, σκεφθέντες ὅτι ἴσως εὑρεθῇ τις ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν νὰ πραγματευθῇ ἐκτενέστερον καὶ μετὰ πλειοτέρας ἐπιτυχίας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Α. ΡΩΜΑΝΟΣ, Μ. ΙΣΗΓΟΝΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΒΡΑΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ.

1.

Πρόλογος ὅλως ἰδιότροπος.

Ὁ σημερινὸς τῆς Εὐρώπης σάλος τῶν οἱονεὶ νεωτερισμῶν—καθόσον οὗτοι εἶναι μᾶλλον αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ· τὰς αὐτὰς ἔχουσαι βάσεις τῶν ἀρχαίων διαφόρων πολιτευμάτων—κατέλαβε καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας. Διάφοροι σοφοὶ Ῥαββῖνοι τοῦ ἄλλοτε μεγαλουργοῦ τούτου ἔθνους, τοῦ ἤδη, ἂν καὶ διεσπαρμένου εἰς τὴν ὑφήλιον, διοικοῦντος ἄνευ τῶν ἐνοχλήσεων τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ ὑπευθύνου — δίκην συνταγματικοῦ βασιλέως — τὴν Εὐρώπην ἅπασαν διὰ τῆς νοημοσύνης, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας συναθροισθέντες πρό τινος ἐν Φραγκφόρτῃ, ἐσκέφθησαν νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐκ νέου τὸ ἄλλοτε τοῦ Ἰσραὴλ βασίλειον.*

* Κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν ἐφημερίδα Πὰλ-Μὰλ, ὅμιλός τις Ῥαββίνων ἐν Φραγκφόρτῃ συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ συλλέξῃ τὰ διεσπαρμένα λείψανα τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ νὰ συναθροίσῃ αὐτοὺς ἐν Παλαιστίνῃ, ὅπως συστήσωσιν αὐτόθι νέον Ἰουδαϊκὸν βασίλειον.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Λάτρις καὶ θαυμαστὴς τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων, Ῥωμαίων, Φοινίκων, Ἰσραηλιτῶν καὶ Αἰγυπτίων ἀφ' ἑνός, ὀνειρευόμενος δ' ἀφ' ἑτέρου — καὶ εἴθε νὰ μὴ μείνῃ ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὰς ἡμέρας τῆς προσκαίρου ζωῆς μου—τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν ἐθνοτήτων, ἐννοεῖτε καλῶς, ἀναγνῶστα, ὁπόσον συνεκινήθην, ὅτε ἀνέγνωσα τὸν σκοπὸν τῶν ἐν Φραγκφόρτῃ συσκεφθέντων Ῥαβίνων περὶ τῆς καταρτίσεως τοῦ βασιλείου των, καὶ ὁποία μελαγχολία μὲ κα-

---

Ἐτυπώθησαν πολυάριθμα προσκλητήρια γράμματα, δι' ὧν νὰ ζητηθῇ ἡ σύμπραξις ὅλων τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τούτου. Κατὰ τὰς Ἰουδαΐζούσας ἐφημερίδας, οἱ σημαντικώτεροι τραπεζῖται τῆς Φραγκφόρτης, ἥτις εἶναι, ὡς γνωστόν, τὸ γενικὸν στρατηγεῖον τῶν τῆς Γερμανικῆς ἐθνότητος Ἰουδαίων τραπεζιτῶν, ὑποστηρίζουσι τὸ σχέδιον τοῦτο, τοῦ ὁποίου οἱ ὑποκινηταὶ πειρῶνται νὰ καταδείξωσιν, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις δὲν εἶναι ἀδύνατος καὶ ὑπομιμνήσκουσιν εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτῶν, ὅτι πρέπει νὰ δέωνται ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ καὶ ὀφείλουσι νὰ προσεύχωνται τρὶς τῆς ἡμέρας καὶ εἰς πάσας τὰς διατεταγμένας ὑπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ νόμου ὥρας. Πρὸς τούτοις ἑρμηνεύουσι καὶ τὸ ἐδάφιον τῆς Γραφῆς «Ἔλθετε πρὸς ἐμὲ κἀγὼ ἐπιστρέψω πρὸς ὑμᾶς», ὅπερ δηλοῖ κατὰ γράμμα ὅτι ἅμα ὡς οἱ Ἰουδαῖοι ἐπανέλθωσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, ὁ Κύριος καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ εὐημερία θὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτούς.

τέλαβε διὰ τὸν εὑρισκόμενον εἰς μὴ ἀνθηρὰν κατάστασιν ἑλληνισμόν. Ἐρέμβαζον, καὶ σκεπτόμενος τὴν ἄλλοτε τῶν Ἰουδαίων εὔκλειαν—ἰσόρροπον σχεδὸν μὲ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων—ἀνεπόλησα ὅσα ἀνέγνωσα περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ παρὰ τῷ Σαβαὼθ βασιλείου ἐκείνου, περὶ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν πατρῴων ἠθῶν, ἃ εἶχον, καὶ περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἀξιοθαυμάστου τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ των.

Εἰς τὴν τελευταίαν σκέψιν ἐσταμάτησα διακοπεὶς κατὰ σύμπτωσιν. Εἶχε προσβάλει τὰ ὦτά μου, καθημένου παρὰ τῷ παραθύρῳ, ὁ ἦχος σάλπιγγος διαβαινόντων τριῶν ἢ τεσσάρων Ἑλλήνων πυροσβεστῶν κνημιδοφόρων. Νομίσας δὲ τὴν σύμπτωσιν ὡς οἰωνόν, ἀπεφάσισα νὰ γράψω ὀλίγα περὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συλλέξας τὰς πληροφορίας ἔκ τε τῆς ἱερᾶς Γραφῆς καὶ ἄλλων συγγραμμάτων ἱστορικῶν, προχείρων μοι εὐτυχῶς, καθόσον ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων ἀσχολούμενος πρὸ ἑξαμηνίας, προσπαθῶ ν' ἀποφύγω τὸν ἀηδῆ καὶ ἀπελπιστικὸν τοῦ παρόντος θόρυβον.

Τὸ ἀντικείμενον, ὡς ἐννοεῖτε, εἶνε περίεργον. Οἱ Ἑβραῖοι, ὡς θέλετε ἰδεῖ, ἦσαν τότε καλοὶ στρατιῶται, καὶ ἐπίστευον εἰς τὴν ἀληθῆ ἀρχὴν «ἑτοιμάσου διὰ πόλεμον, ὅπως ἔχῃς εἰρήνην.»

Ἤδη ἐπὶ τοῦ κυρίως θέματος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

2.

Στρατιωτικὸς ὀργανισμὸς τῶν Ἰουδαίων.

Οἱ Ἰσραηλῖται ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ἦνε ἅπαντες ἐν ἀνάγκῃ στρατιῶται μηδὲ τῶν Ἱερέων καὶ Λευϊτῶν ἐξαιρουμένων. Ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὅτι ὁ Ἱερεὺς Βαναίας, υἱὸς τοῦ Ἰωϊαδαὲ, ἦτο ὁ περιφημότερος καὶ πιστότερος στρατιώτης μεταξὺ τῶν ἀνδρείων τοῦ Δαβίδ· ἐγένετο μάλιστα κατόπιν, ἅμα διεδέχθη τὴν βασιλείαν ὁ Σολομὼν, καὶ ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἰωὰβ, καθαιρεθέντος ὡς συνομώσαντος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σολομῶντος Ἀδωνία, ποθήσαντος νὰ κατάσχῃ τὸν θρόνον, ζῶντος ἔτι τοῦ πατρός του, καὶ καταδικασθέντος εἰς θάνατον.

Κατεγράφοντο εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ὅσοι ἦσαν εἰς ἡλικίαν νὰ ὑποστῶσι τὰ στρατιωτικὰ βάρη καὶ ἐδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ μικρότερος ὅρος τῆς ἡλικίας ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους, ὁ δὲ ἀνώτερος μέχρι τοῦ ἑξηκοστοῦ. Ἅπαντες δὲ οἱ πολῖται ἦσαν τόσον καλῶς ὠργανισμένοι — καθὼς καὶ τῶν πέριξ τόπων τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ οἱ κάτοικοι—καὶ τόσον ἕτοιμοι, ὥστε ἠδύναντο νὰ συναθροισθῶσι ταχύτατα εἰς πρώτην πρόσκλησιν.

Τὸ τοιοῦτον ἴσως φαίνεται παράξενον εἰς τὸν σημερινὸν ἀναγνώστην, ἀλλ' ἐξηγεῖται ἁπλούστατα. Παρ' ἡ-

μῖν ἡ χρῆσις τῶν ὅπλων εἶνε ἐμποδισμένη εἰς τοὺς ἀφοσιωμένους εἰς τὸν Θεὸν, ἤτοι τοὺς ἱερεῖς, καλογήρους, διακόνους, δοκίμους κτλ. Ἐκτὸς τούτων ἔχομεν καὶ ἀναρίθμητον πλῆθος ἀνθρώπων ἀκαταλλήλων εἰς πόλεμον, ὡς μὴ ἐξασκουμένων, οἷον δικηγόρους, ἐμπόρους, τεχνίτας, ὑπαλλήλους καὶ ἄλλους πολίτας, ἐνῷ οἱ τότε Ἰσραηλῖται, ἐκτὸς ὅτι ἐξησκοῦντο, ὡς προεῖπον, ἅπαντες, ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον — ὅπως σήμερον ἔμποροι καὶ βιομήχανοι—τότε γεωργοὶ καὶ βοσκοὶ, συνειθισμένοι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὸν κόπον καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἐκτὸς τούτου, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς Γραφῆς, ὅτι ἐγυμνάζοντο καὶ εἰς τὴν ὁπλομαχίαν εἰδικῶς καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας στρατιωτικὰς ἀσκήσεις, τοὐλάχιστον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δαυῒδ καὶ τοῦ Σολομῶντος.

Τὸ αὐτὸ σύστημα ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Ῥώμην, ἐν ᾗ οἱ πολῖται ἀπὸ ὡρισμένης ἡλικίας ἦσαν ἅπαντες ὑπόχρεοι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς στρατιῶται, δι' ὡρισμένον ἀριθμὸν πολέμων, ἅμα προσεκαλοῦντο. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐκεῖ — καὶ τοῦτο ἔσεται καὶ ἀπόδειξις—δὲν ἔλεγον στρατολογεῖν ἀλλ' ἐκλέγειν, καθόσον ἦσαν πάντοτε πλειότεροι τῶν ἀναγκαιούντων καὶ ὡρίζοντο κατ' ἐκλογὴν ἢ μὲ τὴν σειράν των δι' ἕκαστον πόλεμον.

Δὲν ἦτο δὲ καὶ δύσκολον νὰ τρέφωσιν οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἐν ἐκστρατείᾳ τὸν στρατὸν, ἐπειδὴ—ἐκτὸς ὅτι ἡ ἔκτασις τοῦ τόπου των ἦτο μικρὰ—ἦσαν καὶ οἱ ἐχθροὶ συνήθως τόσον πλησίον, ὥστε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπέστρεφον καὶ κατέλυον τὸ ἑσπέρας εἰς τοὺς οἴκους των. Πο-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τε δὲ σχεδὸν ἐκστρατεία τις δὲν ἦτο μακρυτέρα τῆς μιᾶς ἢ δύω ἡμερῶν πορείας.

3.

Ὁ π λ ι σ μ ό ς.

Τὰ ὅπλα τῶν Ἑβραίων ἦσαν σχεδὸν τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων—Σ π ά θ η, τ ό ξ ο ν, β έ λ η, δ ό ρ α τ α καὶ λ ό γ χ α ι, ἤτοι μικρὰ δόρατα. Τὰ ξίφη των ἦσαν μάχαιραι πλατεῖαι καὶ κονταὶ, τὰς ὁποίας ἐκρέμων παρὰ τὸν μηρόν. Ἐκτὸς τούτου μετεχειρίζοντο καὶ σφενδόνας. Τοῦτο τὸ συνάγομεν ἐκ τῶν κατοίκων Γαβαᾶ τῆς φυλῆς Βενιαμὶν, οἱ ὁποῖοι ἐκτυποῦσαν διὰ τῆς σφενδόνης εὐεπιβόλως ὡς καὶ μίαν τρίχα—κατὰ τὸ λόγιον—τὸ δὲ οὐσιῶδες εἶνε, ὅτι οἱ ῥηθέντες Γαβαωνῖται μετεχειρίζοντο τὴν σφενδόνην ἐπιδεξίως καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ βασιλεὺς Σαοὺλ καὶ οἱ προεξάρχοντες ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖράς των ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγχην, καὶ τὸ περίεργον εἶνε, ὅτι καὶ ὁ Ὅμηρος δίδει αὐτὴν εἰς τοὺς ἥρωάς του, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εἰς τὸν Κυρῖνον καὶ λοιποὺς αὐτῶν θεούς.

Ἄνευ ἀνάγκης οἱ Ἰσραηλῖται δὲν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ὅπλον, οὐδὲ τὴν σπάθην αὐτήν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐναργῶς ἐκ τῆς προσταγῆς τοῦ Δαβὶδ πρὸς τοὺς στρατιώτας, ὅτε διετάχθησαν νὰ ἐκκινήσουν ὅσον οἷόν τε τάχιον κατὰ τοῦ προσεγγίζοντος ἐχθροῦ Ναβὰλ «ε ἰ ς τ ὴ ν σ τ ι γ μ ὴ ν ζ ώ σ α τ ε τ ὰ ξ ί φ η σ α ς», μολονότι τότε διετέλουν εἰς ἀκατάπαυστον φόβον. Τὸ βλακῶδες καὶ

ἄσκοπον ἔθιμον νὰ κρεμῶσι νυχθημερὸν τὸ ξίφος εἰς τὸ πλευρὸν ἦτο κυρίως τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν, οἵτινες μέχρι τῆς χθὲς ἔφερον τὸ ξίφος, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ χορεύσουν, νὰ φάγουν, ἢ καὶ ἄλλο τι νὰ πράξουν. Ἤδη ἐνοήθη, ὅτι δὲν εἶνε αἱ διατυπώσεις, ἀλλ' ὁ στρατιωτικὸς ὀργανικὸς νοῦς, ὅστις φέρει τὸ ἀποτέλεσμα.

Καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἀμυντικὰ ὅπλα, οἱ Ἰσραηλῖται, καθὼς καὶ οἱ πέριξ, εἶχον ἀ σ π ί δ α ς, ἀ σ π ι δ ί σ κ ο υ ς π ε ρ ι κ ε φ α λ α ί α ς, θ ώ ρ α κ α ς, καὶ ἐνίοτε κ ν η μ ῖ δ α ς. Τύπος τοιαύτης ἐντελοῦς πανοπλίας φαίνεται εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ ὁπλισμοῦ τοῦ Γολιάθ, ἥτις ἦτο ἅπασα ἐξ ὀρειχάλκου. Τοιαύτας περιγράφει καὶ ὁ Ὅμηρος παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Οὐχ' ἧττον τὰ ἀμυντήρια ταῦτα ὅπλα ἦσαν σπάνια παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, διότι—ὡς ἡ Γραφὴ ἀναφέρει —ἐπὶ Γολιὰθ κυρίως, ὁ Σαοὺλ ἠθέλησε νὰ δανείσῃ τὴν πανοπλίαν του εἰς τὸν Δαυῒδ, κρατοῦντα σφενδόνην καὶ σπάθην μόνον. Κατόπιν ὅμως ἐπρομηθεύθησαν καὶ οἱ Ἑβραῖοι, καὶ κατεστάθησαν οὕτω κοινά.

Ἐπὶ δὲ τοῦ βασιλέως Ὀζία εἶχε γένει παρ' αὐτοῦ —ὄντος μεγαλεπηβόλου καὶ λίαν νοήμονος στρατιωτικοῦ τῆς ἐποχῆς —τοσαύτη προμήθεια, ὥστε ἠδύνατο νὰ ὁπλισθῇ ἅπας ὁ στρατὸς; ἀριθμούμενος πλέον τῶν τριακοσίων χιλιάδων. Ὁ ἀνδρεῖος οὗτος καὶ ἐπιστήμων βασιλεὺς ἔθεσε μηχανὰς εἰς τοὺς πέριξ τῆς Ἱερουσαλὴμ πύργους, ὅπως ῥίπτῃ βέλη καὶ μεγάλους λίθους. Ὠχύρωσε πολλὰς πόλεις κατὰ τὸ σύστημα τῶν πέριξ βασιλέων. Καὶ δύναταί τις, ἐξετάζων μετὰ λεπτομερείας, νὰ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ποφανθῇ, ὅτι ὁ πόλεμος—εἴτε ἀμυντικὸς εἴτε ἐπιθετικὸς —εγίνετο μὲ μικρὰς διαφορὰς κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν, πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος καὶ τῶν πυροβόλων ὅπλων.

4.

Στρατιωτικὰ Σώματα.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον μόνον πεζικόν. — Καὶ τὸ πεζικὸν ἐπίσης ἦτο ἡ κυρία δύναμις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων—εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ ἵπποι δὲν εἶναι ποσῶς ἀναγκαῖοι εἰς θερμοὺς τόπους, εἰς οὓς ἀείποτε δύναταί τις νὰ ὁδοιπορῇ χωρὶς νὰ βραχῇ, καὶ ὅτι ἐπίσης εἶναι ἀνωφελεῖς καὶ εἰς τὰ ὄρη. Οἱ ἵπποι κατὰ τὴν τότε γνώμην ἦσαν ὠφέλιμοι μόνον εἰς ψυχροὺς τόπους, ὅπως διαβαίνῃ τις εις τραχείας ὁδοὺς, καὶ κάμνῃ ἐκτεταμένην πορείαν εἰς πεδία ἄκαρπα καὶ ὀλίγον κατῳκημένα, οἷα εἰσὶ τὰ τῆς Πολωνίας καὶ Ταρταρίας.

Βαθμηδὸν ὅμως οἱ Ἰσραηλῖται ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλέων ἐσχημάτισαν καὶ ἱππικόν. Ἐπὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀβεσσαλὼμ κατὰ τοῦ πατρός του ἀναφέρεται, ὅτι ἡ πρώτη ἐνέργεια ἦτο νὰ προετιμασθῶσιν ἵπποι καὶ ἅμαξαι. Μάλιστα ῥητῶς ἀναφέρει ἡ Γραφὴ, ὅτι, ἀφοῦ ἔχασε τὴν μάχην, πρὶν φονευθῇ, ἵππευσε πῶλον, ὅπως σωθῇ. —Ὁ Σολομὼν, ὁ ἐπονομασθεὶς Σοφὸς, τοῦ ὁποίου τὸ ταμεῖον διὰ τῆς καλῆς διοικήσεως κατέστη πλουσιώτατον, ἐπειδὴ εἶχε τὰ μέσα νὰ κάμῃ μεγάλας δαπάνας καὶ

νοῦν λίαν διορατικὸν, ἔφερεν ἐξ Αἰγύπτου πληθὺν ἵππων, καὶ διετήρει μέχρι τῶν τεσσαράκοντα χιλιάδων ἱππικοῦ, ἐκτὸς δὲ τούτων ἔφερε καὶ δώδεκα χιλιάδας ἵππους ἁμαξῶν. Αἱ πολεμικαὶ αὗται ἅμαξαι ἦσαν λίαν πιθανῶς ὅμοιαι μὲ τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἤτοι μικραὶ, δίτροχοι, ἔχουσαι θέσιν δι' ἕνα ἢ δύο ἀνθρώπους, ἱσταμένους ὀρθίους καὶ ἐπακομβοῦντας πρὸς τὸ ἔμπροσθεν ἀσπιδωτὸν μέρος.

Οἱ κατόπιν ὅμως τοῦ Σολομῶντος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τηρήσωσιν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης δαπάνης τὴν δύναμιν τοῦ ἱππικοῦ, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ καιροὺς καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐζήτουν βοήθειαν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων. Ἡ σκέψις μας ἐπιβεβαιοῦται, διότι εἰς ὅλας τὰς τοιαύτας ἱστορικὰς ἀφηγήσεις περὶ αἰτήσεων ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους γίνεται πάντοτε μνεία περὶ ἀποστολῆς ἵππων· θετικώτατον ὅμως εἶνε, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν εἶχον ποσῶς ἱππικὸν ἐπὶ τοῦ βασιλέως των Ἐζεκίου, διότι ὁ Ῥαμψάκης τοὺς παρήγγειλεν ὑπερηφάνως «μεταβῆτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κυρίου μου—βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας—καὶ θέλω σᾶς δώσει δύω χιλιάδας ἵππους. Σκέφθητε ὅμως συγχρόνως ἂν ἔχετε ἀνθρώπους ἐπιδεξίους νὰ ἱππεύσωσι.»

5.

Πορεῖαι καὶ στρατοπεδεύσεις.

Εἰς οὐδὲν μέρος ἡ Γραφὴ ἀναφέρει λεπτομέρειάν τινα περὶ στρατοπεδεύσεως, περὶ σχηματισμοῦ ταγμάτων

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἢ περὶ γενικῆς τάξεως τοῦ πολέμου, μολονότι εἰς πλεῖστα ὅσα μέρη ἀναφέρει στρατεύματα τακτικά. Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν τέχνην τῆς στρατοπεδεύσεως καὶ τοῦ τρόπου τοῦ ὁδεύειν κανονικῶς, ἡ μετὰ τὴν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἔξοδον μακρὰ καὶ πολυχρόνιος ὁδοιπορία ἐν τῇ ἐρήμῳ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μωϋσέως εἶνε ἐξαίσιον στρατοπεδεύσεως καὶ πορείας ὑπόδειγμα παράμιλον πρὸς τὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ Ξενοφῶντος. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ θαυμασίου καὶ πειθαρχοῦντος ἐκείνου στρατοῦ ἦτο γνωστὸς δι' ἀκριβῶν καταλόγων πλέον τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων —ἑκάστη φυλὴ ἀνῆκεν εἰς τὸν οἶκον τῆς πατριᾶς της, καὶ ὑπέκειτο εἰς μίαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας πρώτας φυλὰς κατὰ τὴν τάξιν τῆς γεννήσεως τῶν πατριαρχῶν καὶ τῆς εὐγενείας τῶν μητέρων των—ὥδευον μὲ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν, καὶ ἐτοποθετοῦντο εἰς τοὺς σταθμοὺς των εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν περὶ τὴν Σκηνὴν τῆς Διαθήκης, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς σημεῖον καὶ κέντρον τοῦ στρατοπέδου.

Καταλύοντες ἐφρόντιζον περὶ τῆς καθαριότητος τῶν καταλυμάτων, τοσοῦτον ἀναγκαίας εἰς τὰ θερμὰ κλίματα καὶ τόσον δυσκόλου εἰς τοσοῦτον πλῆθος.

Ἐγγίζει νὰ ὑποθέσῃ τις, ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς πᾶσαν λεπτομέρειαν τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδοιπορίας τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ βασιζόμενος εἰς τὴν χρονολογίαν, ὅτι ἡ μέθοδος τῆς στρατοπεδεύσεως καὶ τῶν πορειῶν τῶν Ῥωμαίων καὶ ἄλλων ἐθνῶν, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον θαυμάζονται, καθὼς καὶ πολλαὶ ἄλλαι πολεμικαὶ ἐργασίαι, ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἀρχαίων τούτων τύπων. — Εἰς τὰς

πορείας των οὐδεὶς θόρυβος ἐκτὸς τοῦ ἀναποφεύκτου τῶν βημάτων γδούπου καὶ τοῦ ἦχου τῶν σαλπίγγων. Εἰς δὲ τὰς μάχας των, τόσον ἐπιτυχεῖς καὶ τεχνικὰς εὑρίσκει τις τὰς στρατιωτικὰς κινήσεις των, ὥστε μελετῶν μετὰ σπουδῆς δύναται, πρὶν ἔτι ἀναγνώσῃ τὸ ἀποτέλεσμα, νὰ προμαντεύσῃ τὸ ἐπιτυχὲς ἐξαγόμενον.

Οἱ Ἑβραῖοι ἐφρόντιζον διὰ τὰ λάφυρα καὶ τὰ ὅπλα τῶν φονευμένων ἐχθρῶν, καὶ ἐτοποθέτουν εἰς ἀσφαλὲς μέρος ταῦτα περὶ τὴν Σκηνὴν τῆς Διαθήκης, θεωροῦντες αὐτὰ σημεῖα τιμῆς ὡς οἱ Ῥωμαῖοι. Κατὰ δὲ τὴν διανομὴν αὐτῶν ὁ ἀρχιστράτηγος ἐλάμβανε πάντοτε τὸ μεγαλήτερον μέρος· τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ λοιπὰ τιμαλφῆ εἴδη συνήθως ἀφιεροῦντο εἰς τὴν Κιβωτὸν τοῦ Κυρίου πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ, ἅμα δὲ οὗτος ἀνηγέρθη εἰς αὐτόν. Καὶ ἐνίοτε ἐκρεμῶντο εἰς τοῦτον καὶ τὰ ὅπλα διασήμου τινὸς ἐχθροῦ. Τὸ ὑπόλοιπον δὲ διενείμετο εἰς τοὺς στρατιώτας, τόσον εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν μάχην, ὅσον καὶ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔμενον εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς φύλαξιν τῶν ἀποσκευῶν. Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος ἔκαμε νεωτερισμόν, πέμψας εἰς τὰς χήρας, τὰ ὀρφανὰ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς μέρος τῶν λαφύρων ἅτινα ἔλαβεν εἰς τὴν μάχην κατὰ τοῦ Νικάνωρος.

6.

Στρατιωτικὴ διοίκησις.

Ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλέων τὰ ἀξιώ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ματα ἦσαν σχεδὸν στρατιωτικά. Τὸν αὐτὸν ὀργανισμὸν εἶχον ἐπίσης τότε ὅλα τὰ ἔθνη. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δαυῒδ, καθ' ἣν ὁ τόπος ἤνθει καὶ ἦτο δεδοξασμένος ὑπῆρχεν ἡ ἀκόλουθος διαίρεσις τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἐν τέλει. ὧν κάμνει μνείαν ἡ Γραφή.

—Οἱ ἓξ χιλιάδες Λευῖται, Κριταὶ καὶ ἐκπληρωταὶ τοῦ νόμου.

—Οἱ Φύλαρχοι—ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν—τίτλος μᾶλλον τιμητικὸς ἢ ἀξίωμα δίδον ἐξουσίαν.

—Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δώδεκα στρατιωτικῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ, διηρημένου εἰς δώδεκα τμήματα.

—Οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ ἑκατόνταρχοι.

—Οἱ ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως. Πιθανὸν νὰ ἦσαν οἱ διαχειρισταὶ τοῦ δημοσίου πλούτου, ταμίαι, καταλυματίαι, φροντισταί, οἰκονομικοὶ ἐν γένει, καθόσον τότε οἱ βασιλεῖς διέθετον τὰ εἰσοδήματα τοῦ κράτους.

— Οἱ εὐνοῦχοι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἱ παρὰ τῷ βασιλεῖ διατελοῦντες οἰκέται. Σημειώσατε, ὅτι το εὐνοῦχος φαίνεται ὅτι δὲν ἐσήμαινε ἔλλειψιν κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης. «Εἰς ὅλην τὴν Γραφὴν — ἀναφέρει ὁ Κλαύδιος Φλερὺς, συγγραφεὺς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος— «τὸ ὄνομα εὐνοῦχος ἐκλαμβάνεται συ« χνάκις ἀντὶ τοῦ οἰκέτης, ἢ ἐν γένει ἀντὶ παντὸς ἀξιω« ματικοῦ, ὅστις ἀμέσως διετέλει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ « βασιλέως, χωρὶς νὰ δηλοῖ ἔλλειψίν τινα κατὰ τὸ « σῶμα.»

—Οἱ πεντηκόνταρχοι, διότι καὶ περὶ τούτων γίνεται μνεία εἰς τὴν Γραφήν.

—Ὅσον διὰ εἰκοσιπεντάρχους καὶ δεκάρχους, βεβαίως θὰ ὑπῆρχον καὶ τοιοῦτοι, ἀλλὰ δὲν ἀπαντᾶται που. *

Τοιαύτη σχετικῶς ἦτο ἡ διαίρεσις τῶν ἀξιωμάτων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς βασιλείας τοῦ Δαυῒδ. Πρὶν ὅμως, ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ μέχρι τῶν βασιλέων, ἡ διοίκησις τοῦ στρατοῦ δὲν ἀνῆκε κανονικῶς, ὡς περιέγραψα εἰς ὡρισμένας διαιρέσεις, ἀλλ' εἰς ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἢ ὑποδεικνυομένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παραδόξως διὰ τῆς ἐμπνεύσεως τῶν ἱερέων, καθὼς ὁ Γοθονιὴλ, ὁ Βαρὰκ, ὁ Γεδεών. Οἱ προϊστάμενοι οὗτοι δὲν εἰσηκούοντο, εἰμὴ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ λαοῦ, ὅπερ τοὺς ἐξέλεξεν, ἢ παρ' ἐκείνης τῆς μερίδος, ἥτις ἐπίστευεν ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ἀπέστειλεν ὡς ἐλευθερωτάς. Τὸ λοιπὸν πλῆθος τοῦ λαοῦ, συρόμενον ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ καταχρώμενον ἄνευ ὁδηγοῦ τὴν ἐλευθερίαν του, ὑπέκειτο συχνότατα εἰς τὰς καταδρομὰς τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ τ ρ α μ π ο υ κ ι κ ή—ἂς μὲ συγχωρηθῇ ἡ ἔκφρασις — αὐτὴ διαγωγὴ τῶν πλειοτέρων, ἡ παράγουσα τὴν ἀκαταστασίαν καὶ δυστυχίαν. τοὺς ἠνάγκασεν ἐπὶ τέλους νὰ ζητήσωσι βασιλέα, οὐχὶ μόνον διὰ νὰ τοὺς κρίνῃ — καθόσον τότε ὁ βασιλεὺς ἔκρινε, καὶ παράδειγμα τὸ τοῦ Σολομῶντος μὲ τὰς δύο μητέρας— ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἔχῃ τὴν γενικὴν τῶν στρατευμάτων διεύθυνσιν καὶ νὰ πολεμῇ δι' αὐτούς. Παραβάλλων δέ τις τὴν ἐποχὴν τῶν

* Τὸ ἰταλικὸν λεξικὸν τῆς Ἱερᾶς βίβλου (Nuovo Dizionario biblico) ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχον καὶ εἰκοσιπένταρχοι.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

βασιλέων μὲ τὴν πρὸ αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἦσαν ἀσφαλέστεροι. Καὶ ἀληθῶς εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἅτινα δὲν ἔχουν ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ τὰ ὁδηγήσωσι καὶ ποδηγετήσωσιν, ἡ βασιλεία εἶνε ἀσφάλεια καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ.

Ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις συνήθροιζε τὸν λαόν, ὁσάκις τὸ ἔκρινεν εὔλογον, καὶ διετήρει πάντοτε προητοιμασμένα μερικὰ στρατεύματα. Τοῦτο ἀποδεικνύεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τοῦ Σαούλ, καθόσον ἀναφέρεται, ὅτι αὐτὸς ἔτρεφε τρεῖς χιλιάδας ἀνθρώπους προωρισμένους ἀποκλειστικῶς διὰ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ Δαυΐδ κατόπιν ὠργάνισεν ἄλλως τὸν στρατόν. Ἐσχημάτισεν ἐκ τῶν δυναμένων, δώδεκα μεγάλα σώματα, ἀνὰ εἴκοσι τέσσαρας χιλιάδας ἕκαστον, ἅτινα ὑπηρέτουν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο κατὰ σειρὰν καὶ κατὰ μῆνα. Οὕτω εἶχε διακοσίας ὀγδοήκοντα ὀκτὼ χιλιάδας στρατοῦ ἑτοίμου εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας διαρκῶς εἰς ἐνέργειαν. Ὁ Ἰωσαφάτ, ὡς ἀναφέρει ὁ μνημονευθεὶς συγγραφεύς, ἂν καὶ δὲν εἶχε τὸ τρίτον τοῦ βασιλείου τοῦ Δαυΐδ, μολαταῦτα διετήρει ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἓν ἑκατομμύριον καὶ ἑκατὸν ἑξήκοντα χιλιάδας στρατοῦ εἰς κίνησιν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν εἰς τὰς πόλεις φρουρῶν. Ἦσαν ἅπαντες οἱ κάτοικοι στρατιῶται.

Ἴσως εἰς ἀναγνώστην τινὰ φανῇ ὑπερβολικὸς ὁ ἀριθμός. Ἀναφέρει ἡ Γραφή, ὅτι, ὅτε ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν πλέον τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων ὁπλοφόρων ἀπὸ τοῦ 20—60 ἔτους, ἱκανῶν καὶ

ἐξησκημένων, ὡς προανεφέρομεν, ἐκτὸς πλήθους ἄλλου λαοῦ, δυναμένου ἐν ἀνάγκῃ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοὺς πολέμους — Εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Γαβαᾶ μόνη ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμίν, ἡ μικροτέρα πασῶν, εἶχεν ὡπλισμένον στρατὸν πλέον τῶν εἰκοσιπέντε χιλιάδων. —Ὁ Σαοὺλ ὡδήγησε διακοσίας δέκα χιλιάδας κατὰ τῶν Ἀμαληκιτῶν, ὅταν τοὺς ἐξωλόθρευσε. Ἐκτὸς ὅμως τῆς Γραφῆς, ἐὰν καταφύγωμεν καὶ εἰς ἄλλας πηγὰς τῆς ἰδίας ἱστορικῆς ἐποχῆς, ἀπαντῶμεν ὅτι ἡ πόλις τῶν Μεγάλων Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἔδωκε μόνον ἐκ τῶν κατοίκων της ἑπτακοσίας χιλιάδας ὁπλίτας. — Εἰς τὴν Ῥώμην κατὰ τὴν πρώτην ἀπαρίθμησιν τοῦ Τουλίου Σερβίου τῷ 188 ἔτει ἀπὸ τῆς κτίσεώς της ἠριθμήθησαν ὀγδοήκοντα χιλιάδες πολῖται ἐξησκημένοι καὶ ἱκανοὶ εἰς πόλεμον.

7.

Ἐπίλογος ἀναλόγως τοῦ προλόγου.

Τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων,, ὡς εἶδεν ὁ ἀναγνώστης, ἐπρώτευε τότε. Ἡ δὲ αἰτία τούτου ἦτο ἡ ἀληθῶς ἐθνική, εὐσεβὴς καὶ ὅλως ὑπὸ στρατιωτικὴν ἔποψιν ἀνατροφὴ τοῦ λαοῦ. Οἱ κάτοικοι ὡς ἐκ τῆς ἀδιακόπου ἀσκήσεως ἦσαν ὑγιεῖς. Οἱ γάμοι, ἡ κυρία αὕτη βάσις τῆς εὐημερίας τῶν κοινωνιῶν, ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀπληστίας, τῆς σεμνότητος τῶν γυναικῶν, σεβομένων τὸν ἑαυτόν των, τοῦ ὑπερηφάνου καὶ ἀρρενοπρεποῦς τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἐπιζητούντων τὸν ὑλισμόν, ἀλλὰ τὴν εὐτυχίαν, δὲν εἶχον τὰς σημερι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

νὰς δυσκολίας. Ἡ δὲ ἐν γένει ἥσυχος καὶ ἐργατικὴ ζωή, τὴν ὁποίαν διῆγον, τοῖς ἐπρομήθευε τὴν εὐρωστίαν, τὴν ἀφθονίαν, τὴν ἠθικὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν πολυτεκνίαν. Σήμερον ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ὁ πολίτης, εἴτε πλούσιος εἴτε πτωχός, χασμίζεται ἀδιακόπως, ἐκτὸς δ' αὐτῆς σκέπτεται πῶς νὰ συκοφαντήσῃ ἐκ φθόνου, νὰ κλέψῃ ἐκ συμφέροντος καὶ νὰ βλάψῃ τὸν γείτονά του ἐκ κακίας. Ἀπορεῖ τις πῶς δὲν εἴμεθα φθισικοὶ ἅπαντες εἰς τὸν τρίτον βαθμόν, ἢ πῶς δὲν μετεβλήθημεν εἰς κακοποιὰ πνεύματα ἢ δὲν κατέστημεν λυσσῶντες.

Ἡ ὀρθῶς τότε κρίνουσα διοίκησις ἐγύμναζε τοὺς πολίτας εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις· ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, τὴν ὁμόνοιαν μεταξύ των καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἐσέβοντο πρῶτοι οἱ ἄρχοντες. Σήμερον θεωρεῖται. εὐφυέστατος καὶ ἱκανὸς ὁ δυνάμενος τεχνικώτερον νὰ στρεβλώσῃ τὸν νόμον, νὰ καταστρέψῃ τὴν οὐσίαν φυλάσσων τοὺς τύπους.

Τὸ πρῶτον θεμέλιον τῆς τότε πολιτικῆς ἦτο ἡ ἄοκνος ἐργασία, καὶ ἡ διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ προσώπου, οὐχὶ δὲ διὰ τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς ἀδικίας τοῦ ἄλλου αὔξησις τοῦ εἰσοδήματος. Σήμερον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν δύναται νὰ ἀντικρύσῃ τίς τι ἁρπαγέν, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ στερηθεὶς θρηνεῖ.

Οὕτω διὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς των προσείλκυον τοὺς πέριξ καὶ ἐπλήθυνον κατὰ τεράστιον τρόπον. Καὶ κατὰ τὸ σοφὸν ἀπόφθεγμά των «τὸ πλῆθος

τοῦ λαοῦ εἶνε δόξα τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ ὀλίγος ἀριθμὸς τῶν ὑπηκόων εἶνε ὄνειδος τοῦ ἄρχοντος» ἔχαιρον, ὅτε ἀριθμούμενοι εὑρίσκοντο πλειότεροι.

Ἐβασίζοντο κυρίως εἰς τὴν ἀληθῆ δύναμιν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πονηρίαν. Ἀντὶ τὰ ὑποτρέφωσιν ἔριδας, νὰ σπείρωσι διαιρέσεις εἰς τοὺς πλησίον των, καὶ νὰ ζητῶσι νὰ λάβωσιν ὑπόληψιν διὰ τῆς ψευδολογίας καὶ ἐπιτηδειότητος, ἐκαλλιέργουν τὸν τόπον των ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, καθιστῶντες αὐτὸν καρποφόρον καὶ παραγωγότερον ὅσον τὰ δυνατόν. Ἀληθὴς πολιτική, ἐπιβάλλουσα τὸν σεβασμὸν καὶ ὁδηγοῦσα τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεγαλεῖόν των.

Ὁ Θεὸς τοὺς εἶχεν εὐλογήσει· ἐπλούτιζον καὶ ηὐτύχουν. Ἅπαντες δέ, μικροὶ καὶ μεγάλοι, μόνον τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὴν πατρίδα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ἠσκοῦντο καὶ ἔτρεχον μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὸν πόλεμον. Ἦσαν δέ, ἂν καὶ μὴ ὁμοιομόρφως ἐνδεδυμένοι, ἀληθεῖς καὶ ἱκανοὶ στρατιῶται.

Τέλος καὶ τούτους — ὡς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα — ὁ διάβολος ἐβάσκανε, καὶ ἤρχισαν νὰ παρεκκλίνωσι· καὶ ἅμα ἐγκατέλειψαν τὰ πάτρια ἔθιμά των, τὰς παραδόσεις των καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν διαφθοράν, ἔπεσαν εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ῥωμαίων καὶ διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν ὑφήλιον. Ἡ δὲ Ἱερουσαλὴμ ἔκτοτε ἔμεινε παρ' αὐτοῖς γλυκεῖά τις ἀνάμνησις — δίκην τερπνοῦ ὀνείρου — ὅπως εἰς τὸν περιηγητὴν μνῆμα ἑλκύον τὸ ἐταστικὸν βλέμμα του καὶ ἀκουσίως κάμνον αὐτὸν νὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

γονυπετήσῃ. Ἀληθῶς ὁ περιηγητὴς ἔκθαμβος ἐρωτᾷ — ὅπως ὅταν ἀντικρύζῃ τὸν Παρθενῶνα, τὸ Θησεῖον καὶ τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τῶν Ἀθηνῶν—ποῦ εἶναι οἱ μεγαλουργοὶ καὶ εὐκλεεῖς ἄλλοτε κάτοικοί της; Ἀναμένων μετὰ τρόμου, τὸν ὁποῖον γεννᾷ ἡ ἐρημία, ἀπάντησιν, ἀντὶ ταύτης ἀκούει τὴν ἠχὼ, τὴν ὁποίαν παράγουσιν οἱ θόλοι, βραχνὰ ἐπαναλαμβάνουσαν τὰς λέξεις του, καὶ φεύγει δακρύων.

Τῷ ὄντι σιγὴ ἐβασίλευε μέχρι τῆς χθὲς νεκρικὴ, καὶ οἱ θρῆνοι τῶν κατοίκων τῆς Ἱεριχὼ ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς χορευτὰς τῆς ἐποχῆς ποιητικὴ ἔξαψις, πλὴν χθὲς—ὡς ἀπάντησις ἠκούσθη παρὰ σοφῶν Ῥαββίνων φωνὴ ἑνώσεως καὶ ἐπανόδου τῶν διεσπαρμένων τέκνων τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὴν πατρίδα των.

Ἕλλην ὁπλίτης χαιρετᾷ ἀπὸ καρδίας τὴν ἕνωσίν σας, Ἰσραηλῖται, καὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἀναγεννήσεως ἑνὸς τῶν διδασκάλων ἐθνῶν τῆς στρατιωτικῆς τέχνης.

Εἴθε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ προσπάθεια τῶν σοφῶν Ῥαββίνων σας καὶ λοιπῶν νοημόνων Ἰσραηλιτῶν, συναθροισθέντων τελευταῖον ἐν Φραγκφόρτῃ, καὶ νὰ ἀναφανῇτε ἐκ νέου ἔθνος εἰς τὸν κόσμον ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Εἴθε νὰ κατορθωθῇ νὰ συναχθῶσι τὰ διεσπαρμένα τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐγκατασταθῇ ἐκ νέου τὸ τόσων ἐκπληκτικῶν καὶ διδακτικῶν ἀναμνήσεων Ἰουδαϊκὸν βασίλειον.

Δίδομεν τὴν εὐχὴν μὲ τὴν αὐτὴν θερμότητα, μεθ' ἧς δακρύοντες ἑκάστην πρωΐαν ἐν τῇ προσευχῇ μας εὐχόμεθα, ἵνα ὅλαι αἱ ἐθνότητες ἑνωθῶσι καὶ ἀποκατασταθῶσιν ἑκάστη προσηκόντως, οὕτω δ' ἐπέλθῃ ἡ εἰρήνη τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας

Θ. Ι. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ
Πρώην Βουλευτὴς Λοχαγός.

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΝΥΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΒΡΑΪΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ, ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΩΝ.

Ὁ πρῶτος πόλεμος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ἡ Γραφὴ, εἶνε ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἐπεχείρησαν οἱ Βασιλεῖς τῆς Πενταπόλεως κατὰ τοῦ Χοδωρλαχομὼρ βασιλέως τῶν Ἐλαμιτῶν, ὅστις ἡττήθη μετὰ τῶν συμμάχων του παρὰ τοῦ Ἀβραάμ.—Οἱ ἑβραῖοι δὲν κατέστησαν ἀξιόμαχοι, εἰμὴ ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἔξοδόν των.

Μ' ὅλον ὅτι ἐξήρχοντο ἐν παρατάξει καὶ εἰς ἀριθμὸν ἑξήκοντα μυριάδων ἀνδρῶν ἱκανῶν πρὸς πόλεμον, μ' ὅλα ταῦτα ἡ μακροχρόνιος καὶ σκληρὰ αὐτῶν δουλεία τοὺς εἶχε καταστήσει δειλοὺς, καὶ ἕνεκα τούτου εἶχον ἀνάγκην ἐμψυχώσεως καὶ ἀσκήσεως, ἵνα κατασταθῶσιν ἱκανοὶ εἰς τὴν χείρισιν τῶν ὅπλων καὶ εἰς τὸ νὰ ὑποφέρωσι τὸν κάματον. Κατὰ τὴν μακροχρόνιον αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ διαμονὴν καὶ ὑπὸ τοιοῦτον ἱκανὸν ὁδηγὸν, οἷος ὁ Μωϋσῆς, ἔσχον τὴν περίστασιν νὰ γυμνασθῶσιν. Οἱ πρῶτοι οἱ δοκιμάσαντες τὸν στιβαρὸν αὐτῶν βραχίονα, ὑπῆρξαν οἱ Ἀμαληκῖται. Οἱ Ἰδουμαῖοι καὶ οἱ Μωαβῖται εἶδον τεσσαρακονταετίαν ὅλην τοὺς στρατοὺς ἐκείνων νὰ περιφέρωνται εἰς τὰς ἐρήμους των καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τοὺς προσβάλωσιν. Ὁ Ὢγ καὶ ὁ Σεχὸν, δύο βασιλεῖς τῶν Ἀμωῤῥαίων, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ δοκιμάσουν, καίτοι ὄντες τὸ φόβητρον τῶν πέριξ λαῶν, κατεκόπησαν ἅπαντες. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν κατόπιν καὶ ἅπαντες οἱ βασιλεῖς τῆς Χαναάν. Ὁ βίος τοῦ Ναυῆ ὑπῆρξε σειρὰ ἀλλεπαλλήλων μαχῶν καὶ θριάμβων. Ἡ ἀνδρία τῶν Ἑβραίων ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς πολέμους οὓς ἐπεχείρησαν ὁ Χάλεβ, ὁ Ὀθωνιὴλ, ὁ Γεδεὼν, ὁ Βαρὰχ, ὁ Ἰεφθάε καὶ ἄλλοι Κριταὶ αὐτῶν. Ἂν ποτε δὲ οὗτοι ἐνικήθησαν, τοῦτο προεκλήθη ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπιστίας των. Καὶ οἱ πόλεμοι τοὺς ὁποίους ἐπεχείρησαν οἱ βασιλεῖς αὐτῶν μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Θεοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἀπέβησαν ἐπιτυχεῖς, ὁσάκις τοὺς ἐπεχείρουν διὰ προσταγῆς τοῦ Θεοῦ, ὃν καθίστων εὐμενῆ διὰ τῆς τηρήσεως τῶν νόμων του. Ἀλλ' ἀφότου οἱ βασιλεῖς ὑπερηφανευθέντες ἠθέλησαν ν'ἀναλάβωσιν αὐτοὶ, ὡς κύριοι, τὴν διοίκησιν τῶν στρατῶν των, πεπειθότες εἰς τὰς γνώσεις των, ὁ Κύριος τοὺς ἐγκατέλειψε καὶ κατέστησαν συχνάκις ἡ χλεύη τῶν ἐχθρῶν των. Ἔνιοι τούτων, ὅσον ὑπῆρξαν ἀλαζόνες καὶ ἀπάνθρωποι ἐν ὥρᾳ εὐτυχίας καὶ εἰρήνης, τοσοῦτον ἐδείχθησαν δειλοὶ καὶ μωροὶ εἰς τὸν πόλεμον.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς λαοὺς ὑφ'ὧν περιεστοιχίζοντο οἱ Ἑβραῖοι, παρατηροῦμεν ὅτι οἱ τοῦ πολέμου νόμοι αὐτῶν ἦσαν λίαν ἐπιεικεῖς. Ὁ Ἱερὸς νόμος ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν στρατευμάτων νὰ βλάπτωσι τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀμπέλους τῶν φίλων ἢ οὐδετέρων λαῶν, ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ὁποίων διήρχοντο. Ὤφειλον νὰ βαδίζωσιν ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, νὰ ἀγορά-

ζωσι τὰ τρόφιμα καὶ νὰ πληρώνωσι τὰ πάντα, ὡς καὶ τὸ ὕδωρ οὗτινος εἶχον ἀνάγκην. Δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα, εἰμὴ διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἀπὸ ἐπιδρομήν τινα ἢ διὰ νὰ ἐπανορθώσωσι τὰς προσγινομένας αὐτοῖς ἀδικίας. Καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, πρὶν ἢ κηρύξωσι πόλεμον, ὤφειλον νὰ ζητήσωσιν ἱκανοποίησιν παρὰ τῶν λαῶν ὑφ'ὧν προσεβλήθησαν. Ὁ νόμος ὄχι μόνον ἀπηγόρευε τὴν ὑλοτομίαν τῶν καρποφόρων δένδρων εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ οἱουδήποτε ἄλλου δένδρου· ἐπέτρεπε δὲ μόνον αὐτοῖς τὴν τομὴν ἀγρίων δένδρων διὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα καυσόξυλα πρὸς θέρμανσιν, κατασκευὴν πολεμικῶν μηχανῶν κ.τ.λ. Ὅταν ἐπολιόρκουν πόλιν τινὰ, ὤφειλον νὰ κάμωσιν εἰς τοὺς κατοίκους φιλικὰς προτάσεις παραδόσεως, ἃς οἱ ἐχθροὶ, ἐὰν παρεδέχοντο πρὸ τῆς ἐφόδου, τὰ πάντα ἐτελείωναν, μὲ τὸ νὰ γίνωσι ὑποτελεῖς φόρου καὶ ὑπήκοοι τοῦ Ἰσραήλ· ἐὰν δὲ ἀπέκρουον αὐτὰς, ἑτοιμαζόμενοι εἰς βιαίαν ἀντίστασιν, τότε διὰ νὰ ἐκφοβίσουν τοὺς λοιποὺς ἐχθρούς των, συνείθιζον νὰ φονεύωσιν ἅπαντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἱκανοὺς νὰ φέρωσιν ὅπλα, φειδόμενοι μόνον τῶν γερόντων, γυναικῶν καὶ παίδων. Ὁ νόμος προσέτι προέβλεπεν ὥστε αἱ αἰχμάλωτοι γυναῖκες μὴν ἐγκαταλείπωνται εἰς τὴν ἀκολασίαν τῶν στρατιωτῶν· δὲν ἐπετρέπετο ἡ μετ' αὐτῶν ἐπιμιξία, εἰμὴ μόνον διὰ γάμου.

Αὗται καὶ ἄλλαι παραπλήσιοι διατάξεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ πολεμικὸν δίκαιον (diritto della guerra) ἦτο φιλανθρωπότερον παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἢ τοῖς ἄλλοις

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῆς ἀρχαιότητος λαοῖς. Παρ' αὐτοῖς ἡ καλλιτέρα τύχη ἡ ἐπιφυλασσομένη εἰς τὸν ἡττηθέντα, ἦτον αἱ ἄλυσοι καὶ ἡ δουλεία. Πράξεις τινὰς ἐγκρατείας ἢ γενναιοφροσύνης, αἵτινες ἀπεθανάτισαν ἐθνικούς τινας Ἡγεμόνας, ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἐθεώρει ὡς καθῆκον, τούτου ἕνεκεν, ἂν ἀναπωλήσωμεν τὰς βαρβάρους ἐποχὰς, ὅτε ὁ πολιτισμὸς ὀλίγας προόδους εἶχε κάμει, μεταξὺ ἄλλων λαῶν, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ θαυμάσωμεν τοὺς θεσμοὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐὰν δὲ στρατηγοί τινες ἢ Ἡγεμόνες ἀπεμακρύνθησαν τῶν νόμων τούτων, αἱ ἐξαιρέσεις αὗται δὲν μειοῦν τὴν σοφίαν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, τοῦ ἐντελεστέρου τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ στρατιωτικὴ ὅμως παιδεία καὶ οἱ ἀνωτέρω θεσμοὶ δὲν ἀπέβλεπον τοὺς πολέμους, οὓς οἱ Ἑβραῖοι ὤφειλον νὰ ἐπιχειρίσωσι κατὰ τῶν κατοίκων τῆς Χαναὰν καὶ τῶν Ἀμαληκιτῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἀνεθεμάτισε καὶ κατεδίκασεν εἰς ὄλεθρον. Δὲν ὤφειλον μετὰ τούτων νὰ ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις ἢ συνθήκας, οὔτε νὰ φεισθοῦν τῆς ζωῆς των, διότι οἱ Ἰσραηλῖται δὲν ἦσαν εἰμὴ οἱ ἐκτελεσταὶ τοῦ παρὰ τοῦ Κυρίου ἀπαγγελθέντος ἀναθέματος κατ' ἔθνους, ὑπερπηδήσαντος πᾶν ὅριον μοχθηρίας καὶ ἀπαυδήσαντος τὴν θείαν ἐπιείκειαν. Αὕτη δὲν ἦτο λοιπὸν ὑπόθεσις λαοῦ πρὸς λαὸν εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἰσότητος θεσμοί, ἀλλὰ πόλεμος θείας ἐκδικήσεως κατὰ λαοῦ ἀσεβοῦς, καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ὤφειλον νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὰς θείας προσταγάς. Οἱ Χαναναῖοι προεγίνωσκον τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀποφασι-

σθέντα ὄλεθρόν των ἂν δὲν ἄφιναν τὰς ἀνουσιουργίας των, ἔσχον δὲ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ὅπως ἐπανορθώσωσι τὰ λάθη των· ἐὰν δὲ δὲν τὸ ἔπραξαν, ὑπῆρξε πταῖσμά των, καὶ δι' αὐτὸ δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῶσι μήτε κατὰ τῆς θείας δικαιοσύνης, μήτε κατὰ τῶν Ἑβραίων τῶν ταύτης ἐκτελεστῶν. Τὸ αὐτὸ ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τοὺς Ἀμαληκίτας ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκκραγῇ ἡ Θεία ἐκδίκησις.

Ἀγνοεῖται ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχηγοὶ παρέτασσον τὸν στρατὸν εἰς τὰς μάχας, δηλαδὴ ἐὰν προσέβαλον τὸν ἐχθρὸν κατὰ λεγεῶνας ἢ φαλαγγηδὸν, ἐνεργοῦντες διὰ τακτικῆς τινος μεθόδου, ἢ ἔκαμον τὸν πόλεμον ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἀνατολῖται μὲ ὀλιγίστην στρατηγίαν, ἐπιπίπτοντες σωρηδὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μὲ μεγίστην ὁρμὴν καὶ τόλμην. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ ὅμως τὸ πρᾶγμα, εἶναι βέβαιον (καὶ τὸ βλέπομεν εἰς τὴν σειρὰν τῶν βιβλίων τῆς παλαιᾶς διαθήκης) ὅτι οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑβραίων ὄχι μόνον ἦσαν ἀνδρεῖοι ἀλλὰ καὶ συνετοὶ, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν προικισμένοι δι' ἐξόχου νοὸς καὶ παρασκευασμένοι εἰς ἁπάσας τὰς τοῦ πολέμου πανουργίας. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ Χάλεβ, ὁ Γεδεὼν, ὁ Ἰεφθαὲ, ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ὑπῆρξαν τοσοῦτον ἱκανοὶ στρατηγοὶ, ὥστε δύνανται νὰ παραβληθῶσι μὲ τοὺς ἥρωας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων.

Πρὶν ἢ κάμωσιν ἔναρξιν τῆς μάχης, ὁ Ἀρχιερεὺς ὅστις συνώδευε τὸν στρατὸν, μετέβαινεν εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν «Ἄκουσον Ἰσραήλ. Σεῖς σήμερον ἔρ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

« χεσθε εἰς χεῖρας μὲ τοὺς ἐχθρούς σας, μὴν ταραχθῆ ἡ « καρδία σας, μὴν φοβεῖσθε, μὴν ὀπισθοχωρήσητε, διότι « Κύριος ὁ Θεός σας εἶναι ἐν τῷ μέσῳ Ὑμῶν. Αὐτὸς « δὲ θέλει πολεμήσει δι' ὑμᾶς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σας, « ἵνα σᾶς λυτρώσῃ παντὸς κινδύνου.» Ἀφοῦ δὲ καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν σωμάτων ἀπηύθυνον λόγους τινὰς ἐνθαρρυντικούς, ἐπανελάμβανον « Ἐὰν μεταξὺ Ὑμῶν ὑπάρχῃ « τις δειλός, ἂς ὑπάγει εἰς τὸν οἶκόν του, ἵνα μὴ με- « ταδώσῃ τὸν φόβον εἰς τὰς καρδίας τῶν συναδέλφων « του καὶ καταστήσῃ καὶ τούτους δειλούς ». Παρασκευασμένου δὲ ὄντος τοῦ στρατοῦ, τὸ σημεῖον τῆς μάχης ἐδίδετο παρὰ τῶν Ἱερέων διὰ τῶν Ἱερῶν σαλπίγγων, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν διαφόρων σωμάτων ἐκράτουν κέρας δι' οὗ ἔδιδον τὰ παραγγέλματα τῆς συναθροίσεως, τῆς προσβολῆς καὶ τῆς ὑποχωρήσεως.

ΒΡΑΒΕΙΑ

Τὰ βραβεῖα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν διάφορα κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν σημαντικότητα τῶν ὑπηρεσιῶν. Ὁ Χάλεβ ὑπεσχέθη τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός του εἰς τὸν ἀνδρεῖον ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελεν ἐκπορθήσει τὴν πόλιν Χαριαθ-Σεφέρ, ὁ δὲ Ὀθωνιὴλ ὑπῆρξεν ὁ εὐτυχὴς ἥρως. Ὁ Σαοὺλ ὄχι μόνον ἔταξε τὴν ἰδίαν θυγατέρα, ἀλλὰ καὶ μεγάλα πλούτη καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν παντὸς φόρου εἰς τὸν νικήσαντα τὸν γίγαντα Γολιάθ, ἀλλ' ὁ Σαοὺλ δὲν ἐστάθη πιστὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, ὡς ὁ Χάλεβ. Ὁ Δαυῒδ ὑπεσχέθη τὸν τίτλον τοῦ πρίγκιπος εἰς ἐκεῖνον ὅστις πρῶτος ἤθελε θέσει τὸν πόδα του εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ Φρουρίου Ἰε-

βοὺς, καὶ ὁ Ἰωὰβ ἔλαβε τὴν τιμὴν ταύτην.—Ὅταν στρατιώτης τις ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἰωὰβ ὅτι ὁ Ἀβεσαλὼμ ἐκρέματο εἴς τι δένδρον εἰς τὸ δάσος τῆς Ἐφραῒμ,'' ἐὰν « τὸν εἶδες εἶπεν ὁ Ἰωὰβ διατὶ δὲν τὸν ἀπεκτεινες; καὶ « ἐγὼ ἤθελα σοὶ δώσει δέκα σίκλους (*) ἀργυροῦς καὶ « μίαν ζώνην»· ἐξ ἄλλων μερῶν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν προκύπτει ὅτι ἐτιμῶντο οἱ ἥρωες δι' ὕμνων, συνδευόμενοι καὶ διὰ μουσικῶν ὀργάνων· οὕτω ἐτιμήθησαν ὁ Ἰεφθαὲ, ὁ Δαυῒδ καὶ ἡ Ἰουδὴθ.

ΤΡΟΠΑΙΑ

Τὸ ἀρχαιότερον τρόπαιον ἢ μνημεῖον νίκης, τὸ μνημονευόμενον παρὰ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εἶναι τὸ ἀνεγερθὲν παρὰ τοῦ Μωϋσέως θυσιαστήριον μὲ τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν,« ὁ Κύριος ἐστὶν ἡ σημαία μου». Ὁ Προφήτης Σαμουὴλ ἀνήγειρεν ἓν ἕτερον μνημεῖον ἐπιγραφόμενον « ἡ Πέτρα τῆς βοηθείας (ἑβραϊστὶ Ἐβὲν-Χεσὲρ ἢ Ἀβενεζὲρ) μεταξὺ Μασφὰθ καὶ Σὶμ εἰς τὸν τόπον εἰς ὃν ἐνικήθησαν προηγουμένως οἱ Ἑβραῖοι παρὰ τῶν Φιλισταίων καὶ εἰς ὃν οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατεσφάγησαν ὁλοσχερῶς ὑπὸ τῶν πρώτων. Ὁ Σαοὺλ ἀνήγειρεν ἁψίδα ἐπὶ τοῦ ὄρους Καρμίλου, ἀφοῦ ἐξωλόθρευσε τοὺς Ἀμαληκίτας καὶ ἠχμαλώτησε τὸν Βασιλέα αὐτῶν Ἀγάγ. Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο τὸ ἔπραξε διὰ νὰ μεγαλύνῃ μᾶλλον τὴν ἀνδρίαν του, παρὰ νὰ ἐξυμνήσῃ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου. Καὶ τὸ Μαυσωλεῖον τῶν Μακκαβαίων εἰς Μωδὶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μνημεῖον τῶν τόσων θριάμβων

(*) Νόμισμα τῆς τότε ἐποχῆς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

οὓς κατήγαγον οἱ Ἑβραῖοι ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ
μετὰ τὴν διασπορὰν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Τὰ μεγάλα πολεμικὰ ἔργα τῶν Ἑβραίων, ὡς ἔθνος καὶ Κράτος θεωρουμένων, ἔληξαν μετὰ τὴν σπουδαιοτάτην πολιορκίαν καὶ ἅλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἧς ἡ περιγραφὴ παραλείπεται, ὡς ἤδη γνωστή. Μετὰ τὸ μέγα τοῦτο ἱστορικὸν γεγονός, οἱ Ἑβραῖοι διεσπάρησαν ἁπανταχοῦ τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καίτοι ἡ μετανάστασις καὶ ἀποδημία αὐτῶν ἤρχισε καὶ πρίν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων βλέπομεν αὐτοὺς ἀποκατασταθέντας ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε εὑρίσκομεν τούτους ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ, ἰδίως ἐν Ῥώμῃ, ὡς μὴ ἔχοντες πλέον ἐθνικὴν ἑνότητα καὶ πολιτικὴν ὑπόστασιν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἰδιάζοντα πολεμικὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ἴσως σποράδην μετήρχοντο τὴν τέχνην τοῦ πολέμου ἀναμιγνυόμενοι εἰς τὰ ἔθνη καὶ Κράτη, εἰς ἃ μετηνάστευσαν καὶ ἐν οἷς εὑρίσκοντο. Τοῦτο δὲ νοητέον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ μεσαιῶνος καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Μόνον περὶ τὰ 200 μετὰ Χριστόν, Βαρκοχηβάς τις ἐπαγγελόμενος τὸν Μεσσίαν ἐν τῇ Κυρηναϊκῇ τῆς Ἀφρικῆς, ἤγειρε μεγάλην στάσιν κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς,

συναγαγὼν διακοσίας χιλιάδας περίπου στασιαστῶν, βουλευόμενος νὰ συνάψῃ ἐθνικῶς καὶ πολιτικῶς τὸν Ἰσραήλ, καὶ πιθανῶς νὰ συστήσῃ ἐπὶ θεοκρατικῶν βάσεων νέον κράτος. Ἡ ἀπόπειρα αὕτη παρέσχε πολλοὺς περισπασμοὺς εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Ῥωμαίων, ἥτις ἠναγκάσθη νὰ πέμψῃ πολλὰς λεγεῶνας κατ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ μεγίστου κόπου καὶ ἀνηκούστου σφαγῆς νὰ καταβάλῃ τὴν στάσιν.

Ἔκτοτε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, οἱ διεσπαρμένοι Ἰσραηλῖται, ἀπώλεσαν τὸν πολεμικὸν χαρακτῆρα, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καί τινες ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν τέχνην καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις διακρινόμενοι.

Ἡ ἐξιστόρησις αὕτη ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν πραγματείαν, μὴ ἐπιτρεπομένην ἀπὸ τὰ στενὰ ὅρια καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ μικροῦ ἔργου μας.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων συνάγεται ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο, καίτοι ὑποστὰν ἀνυπόφορον δουλείαν καὶ ἀνεκφράστους κακουχίας ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, ἕνεκα θρησκευτικῶν λόγων, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν φρικαλέαν κατηγορίαν τῆς Θεοκτονίας διατελοῦν, (ἡ ἀνάλυσις τῆς ὁποίας εἶναι ἔργον τῶν Θεολόγων καὶ φιλοσόφων, καὶ ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τοῦ θέματος ἡμῶν), οὐχ' ἧττον δὲν ἀπώλεσε τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ, ἂν καὶ ἔπαυσεν ἡ χρῆσις τῆς πατρῴας αὐτοῦ γλώσσης, ἀντικαθισταμένης διὰ τῶν ἰδιωμάτων τῶν ἐθνῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρέθησαν τὰ διασπαρέντα λείψανα αὐτοῦ. Ἡ προσωπικότης αὕτη διετηρήθη ἐπὶ δεκαοκτὼ ὅλας ἑκατον-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ταετηρίδας μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ στοιχείου, ὅπερ διέμενεν ἀκμαῖον, ἐνισχυθὲν ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ φανατισμοῦ, τοῦ μίσους καὶ τῶν κακώσεων ἐκ μέρους τῶν ἑτεροδοξούντων θρησκευτικῶν συστημάτων. Ἴσως συνέβησαν τὰ γεγονότα ταῦτα κατὰ Θείαν βουλήν, ἧς ἀνεξιχνίαστοι εἰσὶν αἱ ὁδοί. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἐλάττωσις ἢ κατάπαυσις τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξις ὀρθῶν ἰδεῶν ἁπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου, ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον χορηγηθεῖσα ἰσονομία εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη, ἐκ διαλειμμάτων καὶ ποικιλοτρόπως, ἐβελτίωσαν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἵτινες συμβαδίζοντες τῇ προόδῳ, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἀναπτύσσονται ὁσημέραι καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης μαθήσεως. Κατὰ συνέπειαν τούτου, βλέπομεν ἐν αὐτοῖς ἐκπαιδευτήρια, δημοσιογραφίαν, συλλόγους, περιοδικὰ συγγράμματα καὶ ἀγαθοεργὰ καταστήματα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν καὶ πρὸς διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ θέμα ἡμῶν περιστρέφεται εἰς τὰς πολεμικὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἡ ἐξομοίωσις αὐτῶν μετὰ τῶν ἐθνῶν, ἐν οἷς συμβιοῦσιν, ὑποχρεοῖ αὐτοὺς νὰ ὑπηρετῶσι στρατιωτικῶς εἰς ὅλα τὰ Κράτη. Ἐν Ῥωσσίᾳ ὅπου διατρίβουσι δύο περίπου ἑκατομμύρια, διεσπαρμένα καθ' ὅλον τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο κράτος, ὑπηρετοῦσιν ἐν τῷ Στρατῷ 35 σχεδὸν χιλιάδες, ὧν τινὲς διακρίνονται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος καὶ εἰς πολεμικάς ἐργασίας, ἐπαινούμενοι καὶ βραβευόμενοι ὑπὸ τοῦ αὐτο-

κράτορος. Ἐν Αὐστρίᾳ ὑπηρετοῦσι πολλαὶ χιλιάδες. Ἐν Πρωσσίᾳ ἐπίσης, διακριθέντες εἰς τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον· εἰς τοσοῦτον πλῆθος ἀνῆκον εἰς πάντα τὰ ὅπλα, ὥστε ὅταν προσηύχοντο κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐφαίνοντο σώματα ὁλόκληρα Ἑβραίων, μετὰ τῆς ἐπισημότητος ἐκείνης ἥτις ἐφαρμόζεται εἰς πάντα τὰ Χριστιανικὸν στρατόν.

Περαίνοντες τὴν μικρὰν ταύτην διατριβήν, ἐξάγομεν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θέλουσι διακριθῇ ἔτι μᾶλλον καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς ὁμάδες ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐν οἷς περιλαμβάνονται.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑι ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ.

Ἐπειδὴ γράφομεν ἐν Κερκύρᾳ, ἔνθα διατρίβουσι περισσότεροι Ἰσραηλῖται ἢ εἰς ἁπάσας τὰς λοιπὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ εἴπωμεν ὀλίγας τινὰς περὶ τούτων λέξεις.

Ἄδηλον εἶναι πόσοι Ἰσραηλῖται ὑπῆρχον ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς μέχρι τέλους τοῦ μεσαίωνος. Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἱστορικὰς πληροφορίας ὀλίγοι ἦσαν καίτοι διεσπαρμένοι ὄντες καθ' ὅλον τὸ τότε Βυζαντινὸν κράτος.

Εἰς Κέρκυραν ἐπῆλθον δύο μεταναστεύσεις, προκληθεῖσαι, ἡ μία παρὰ Φιλίππου τοῦ Β.' Βασιλέως τῆς Ἱσπανίας, ὅτε ἐδίωξε τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Ἄραβας ἐκεῖθεν, συστήσας τὸ φοβερὸν δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, δι' ἧς ἐσκόπει νὰ ἐκχριστιανίσῃ διὰ τῆς βίας

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τῶν βασάνων καὶ τῶν πυρῶν τοὺς ἀλλοθρήσκους τούτους. Καὶ οὐ μόνον εἰς Κέρκυραν εἶχον μεταναστεύσει, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπασαν τὴν σημερινὴν Τουρκίαν, ἐν ᾗ λαλοῦσιν Ἰσπανικήν τινα διάλεκτον, γράφοντες καὶ Ἰσπανιστὶ θρησκευτικὰ περιοδικὰ συγγράμματα δι' Ἑβραϊκῶν στοιχείων. Τοῦτο συνέβη περὶ τὰ μέσα τῆς ις. ἑκατονταετηρίδος. Ἡ ἄλλη μετανάστευσις ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς Νεαπόλεως ἀνάβασιν Καρόλου τοῦ πρώτου Βουρβώνος βασιλέως, ὅτε οὗτος ἐδίωξεν ἀπὸ τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν ἅπαντας τοὺς Ἰσραηλίτας κατὰ τὴν ιη'. ἑκατονταετηρίδα. Προσθετέον εἰς ταῦτα, ὅτι κατὰ καιροὺς ἀπεκατεστάθησαν ἐνταῦθα καί τινες ἐκ Τουρκίας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Εὐρώπης.

Οἱ ἐν Κερκύρᾳ Ἰσραηλῖται συμποσοῦνται εἰς 5000 περίπου, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν. Ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν οἱ πλεῖστοι λαλοῦσι τὴν Ἀπουλιακὴν διάλεκτον τῆς Ἰταλικῆς, μεμιγμένην μετά τινων Ἑλληνικῶν λέξεων, οἱ δὲ τῆς ἀνωτέρας τάξεως τὴν Ἑνετικὴν καὶ αὐτὴν τὴν Τοσκανικήν.—Ἐπὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ Ἑνετοκρατίας καὶ μετὰ ταῦτα, τουτέστι ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τῶν Ῥώσσων, τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἄγγλων, ἐνταῦθα ἔχαιρον μόνον τὰ ἀστυκὰ δικαιώματα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιοριζόμενα, καὶ μάλιστα ἐπὶ Ἑνετῶν ὑπεχρεοῦντο νὰ κατοικῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν τῆς πόλεως συνοικίαν, ὅπερ συμβαίνει καὶ σήμερον ὡς ἐκ πεπαλαιωμένης ἕξεως.

Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ὡς ἐκ τοῦ πολιτεύματος ὅπερ συνετά-

ξαντο οἱ Ἕλληνες καὶ τῶν προοδευτικῶν ἰδεῶν ἰσονομίας καὶ ἰσοπολιτείας, ἀπέκτησαν ἅπαντα τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, τῶν ὁποίων ἤδη ἤρξαντο νὰ ποιῶσι καλὴν χρῆσιν οἱ μᾶλλον ἀναπτυχθέντες ἐξ αὐτῶν, ὡς Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, Πάρεδροι, δικασταί, ἔνορκοι, δημοσιογράφοι, δικηγόροι, Ἰατροὶ καὶ συμβολαιογράφοι. Πολλοὶ μετέρχονται τὸ ἀνώτερον καὶ τὸ κατώτερον ἐμπόριον, ἡ δὲ κατωτέρα κοινωνία βαναύσους τινὰς τέχνας, ἐξαιρουμένων τινῶν, ὡς τῆς ξυλουργικῆς, τῆς τεκτονικῆς, τῆς σιδηρουργίας καὶ τῆς γεωργίας. Ὡς πρὸς τὸ θρήσκευμα αὐτῶν συντηροῦσιν ἰδίαις δαπάναις τέσσαρας συναγωγὰς μὲ ὅλα τὰ παρεπόμενα τῆς ἱεροτελεστίας των, κοσμοῦντες αὐτὴν διὰ τῆς εὐπρεπείας, τῆς τάξεως, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἐγγράφου ἢ προφορικῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Ἁδρῶς μισθοδοτοῦσιν ἐνταῦθα Ῥαββίνους, κατέχοντας τὴν Θεολογικὴν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ὁ νῦν Ἀρχιραββῖνος Κ.ος Λέβης ἰταλὸς τὸ γένος, ὅστις ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ προσπαθεῖ κατὰ πάντα τρόπον νὰ ἀναπτύξῃ παρ' αὐτοῖς τὴν θεοσέβειαν, συμπαρομαρτοῦσαν τῇ κοινωνικῇ προόδῳ, καὶ τῇ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, βελτίωσιν τῶν ὁμοθρήσκων του, ἐποπτεύων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πολιτείας τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν αὐτῶν. Ἐσύστησεν ἤδη παρθεναγωγεῖον καὶ προτίθεται, ὡς πληροφορούμεθα νὰ συστήσῃ ἑταιρίαν πρὸς διάδοσιν τῶν φώτων παρ' αὐτοῖς, καὶ τράπεζαν οἰκονομίας δια τοὺς ἀπόρους.

Ἐκδίδεται ἐν Κερκύρᾳ ἐφημερὶς θρησκευτικὴ καὶ κοι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

νωνικὴ ὑπο τὸν τίτλον «Ἰσραηλιτικὴ οἰκογένεια» ἀναπτύσσουσα μετὰ πολυμαθείας ἠθικο-θρησκευτικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα, καὶ προσπαθοῦσα νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὰ ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης συζητούμενα θέματα, ἐπὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν. Διότι δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅτι εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ αὐτῆς τῆς Ἀμερικῆς, μολονότι ἐχειραφετήθη τὸ γένος αὐτῶν, οἱ Ἰσραηλῖται, ὡς ἔχοντες ἕνεκα τῆς παρελθούσης λυπηρᾶς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς διαφορᾶς τῆς πίστεως, θρησκευτικὰ καὶ καινωνικὰ συμφέροντα διάφορα, μὴ συμβιβαζόμενα κατά τι, μὲ τὰ τῶν ἐθνῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων διατρίβουσι, συνέστησαν ἐπιτροπάς, ἐφημερίδας, σχολεῖα καὶ ἄλλα καθιδρύματα, ἅτινα διατηροῦσι διὰ τῶν γενναίων δωρημάτων οἱ ἁπανταχοῦ βαθύπλουτοι αὐτῶν, ὡς λ. χ. ὁ οἶκος Ροσχὶλδ, ὁ Μοντεφιόρης καὶ ἄλλοι, καὶ ὁ ὀβολὸς τῆς χήρας καὶ τοῦ πένητος, καὶ ὑποστηρίζουσι διάσημοι ἄνδρες ἐξ αὐτῶν, οἷον ὁ Crémieux, ὁ Fould καὶ ἄλλοι πολλοί, ὧν μακρὰ εἶναι ἡ ἀπαρίθμησις, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναγκαία ἐστὶν ἡ σύμπραξις τῶν Κερκυραίων Ἰσραηλιτῶν καὶ ὁ σύνδεσμος αὐτῶν μετὰ τῶν λοιπῶν. Καὶ εἰς τοῦτο προνοοῦσι νὰ συμβιβάζωσι τὰ ἰδιαίτερα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐθνικῶν καὶ πολιτικῶν καθηκόντων. Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν, συστήσασα πρό τινων ἐτῶν δημοτικὸν σχολεῖον εἰς ὃ φοιτῶσιν οἱ παῖδές των, ὅπερ μέχρι τοῦδε παρήγαγεν εὐαρέστους καρπούς, καὶ ἐξ οὗ ἀποφοιτῶντες μαθηταὶ ἀκροάζονται τὰ μαθήματα τῶν

Ἑλληνικῶν Σχολείων, καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων. Ὡς δὲ ἐνταῦθα, οὕτω καὶ ἐν Χαλκίδι, ἡ Κυβέρνησις ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, εἰς τοῦτο ἱκανοποιοῦσα τοὺς πόθους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, θέλοντος τὴν ἰσοβάθμιον ἀνάπτυξιν πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀλλοθρήσκων πολιτῶν. Αὕτη ἡ κατάστασις μᾶς δίδει ἐλπίδας ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι οἱ ἐν Ἑλλάδι Ἰσραηλῖται θέλουσι προαχθῇ τόσον ὅσον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, ὅπου συμβαδίζουσι μὲ τὰ ἔθνη μεθ' ὧν συμβιοῦσι.

Εἶναι γνωστὸν δὲ ὅτι ἄλλοτε παρ' αὐτοῖς γενικὴ ὑπῆρχεν ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ γνῶσις τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, ἐν οἷς διεκρίθησαν ὅτε, ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Ἰουδαϊσμὸς μετὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ συμπράττων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἥτις ἦν φυτώριον καὶ ἑστία τῆς τότε ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ τοῦ νεοπλατωνισμοῦ, ἀνέδειξε τοὺς ἑβδομήκοντα μεταφραστὰς τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὔσης ταύτης τῆς βάσεως τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ μεταφρασταὶ οὗτοι ἦσαν πάντες Ἑβραῖοι λόγιοι καὶ Ῥαββῖνοι. Ἑλληνιστὶ ἔγραφαν, Φίλων ὁ Ἑβραῖος φιλόσοφος, Ἰωσὴφ ὁ Φλάβιος καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ σοφία ἡμῶν κοινὴ ἦτο οὐ μόνον εἰς τὸ ἀνατολικὸν Κράτος τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἰδιαζόντως ἐν Συρίᾳ, Παλαιστίνῃ καὶ Αἰγύπτῳ, τοῦθ' ὅπερ μαρτυροῦσι πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ἀναφερόμενα εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ πρὶν αὐτοῦ, ὅτε μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάν-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, τὰ πολιτικὰ συμβάντα ἔφερον εἰς ἐπαφὴν τοὺς Ἕλληνας μετὰ τῶν Ἑβραίων, καίτοι πεισματωδῶς ἀνθισταμένων τούτων πρὸς διατήρησιν τῶν ἠθῶν των καὶ τῆς ἁγνότητος τῆς λατρείας των ἀπέναντι τῆς πολυθεΐας. Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη καὶ γλῶσσα διεδόθη ἐν Παλαιστίνῃ καὶ πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ· διὰ τοῦτο βιβλία τινὰ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης καὶ μέρος τῆς νέας, ἐγράφησαν ἑλληνιστί. Οἱ Ἰσραηλῖται οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ τότε εὑρεῖ Ἑλληνικῷ καὶ μετὰ ταῦτα Ρωμαϊκῷ Κράτει, ἐκαλοῦντο ἑλληνισταὶ ἢ Ἕλληνες. Οὗτοι μὴ ποιοῦντες χρῆσιν τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης, μετεχειρίζοντο τὴν μετάφρασιν τῶν ἑβδομήκοντα ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν. Βλέπομεν εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὅτι καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπῆρχον συναγωγαὶ ἑλληνιστῶν. Καίτοι ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτο ἡ Ἑβραϊκο-συριακή, φαίνεται ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἦτο πολὺ γνωστή, ὡς συμπεραίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἣν ὁ Πιλάτος ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

Τελευτῶντες, εὐχόμεθα νὰ πραγματευθῶσιν ἄλλοι ἱκανώτεροι καὶ φιλαπονώτεροι ἡμῶν τὸ ἀξιόλογον θέμα, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν μας, περὶ τῶν σχέσεων τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὑπὸ τὴν πολιτικήν, φιλολογικὴν καὶ ἀκόμη θρησκευτικὴν ἔποψιν, συνδεόμενον καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ Κόσμῳ.

ΤΕΛΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΚ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΚΕΡΚΥΡΑΣ

	Σώματα		Σώματα
1 † Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας Ἀντώνιος	6	24 Α. Διασῆς	1
2 Ὁ Ἀρχιραββῖνος Κερκύρας Κ. Λέβης διὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν κοινότητα	400	25 Στεφ. Λάσκαρης	»
3 Ἀνδρέας Κοράγγιος	1	26 Χ. Βαλάσης ὑποφαρ.	»
4 Α. Κατσαρὸς Ταγμ. ἀπόστρατος	6	27 Ν. Φωντάνας	»
5 Ἀλβέρτος Ριβέλλης	5	28 Ι. Δ. Κορωναῖος	»
6 Ἀχιλεὺς Ἀγάθος	5	29 Θ. Λινάρδος	»
7 Μιχαὴλ Λάππας Λοχ. Μηχ.	2	30 Ἀλκ. Πηνειὼ δεκανεὺς	»
8 Εμμ. Κάππος Ὑπ. Πυροβ.	1	31 Π. Ἀνδρουτσέλης	»
9 Χ. Πετιμιζᾶς Ὑπολ.	»	32 Ι. Σ. Μανοῦσος	»
10 Θ. Σαρλῆς ὑπολ.	»	33 Μ. Δ. Βασιλάκης	»
11 Ε. Σπυράκης γραμ. Νομαρχίας	»	34 Ἀθ. Βασιλάκης	»
12 Α. Νικολόπουλος γραμ. Ταμείου	»	35 Σπ. Η. Ποφάντης	»
13 Ν. Βούλγαρης Ἀρχειοφύλαξ	»	36 Ν. Ν. Στασινόπουλος	»
14 Γεράσιμος Ρωμάνος	»	37 Γεώργ. Βραδῆς	»
15 Δ. Μ. Κοσκινᾶς	»	38 Π. Κάτσακας	»
16 Σ. Βασιλᾶς	»	39 Δ. Γεωργιάδης	»
17 Δ. Βασιλείου	»	40 Εὐκλείδης	»
18 Δ. Μεταλλινὸς	»	41 Γ. Ρῖζος	»
19 Ε. Μεταλλινὸς	»	42 Κ. Ἀντωναρόπουλος	»
20 Σ. Ἰατρὸς	»	43 Δ. Πηλὸς	»
21 Π. Τσικριστιάνος	»	44 Ἰωαν. Καμβύσας	»
22 Φρ. Ριβέλλης	»	45 Α. Ρινόπουλος	»
23 Στεφ. Νικάκης	»	46 Ἰωάν. Ριτζιαρδέλλης	»
		47 Σπ. Μανιαρίζης	»
		48 Λ. Ραφαέλοβικ	»
		49 Κ. Μανιαρίζης	»
		50 Σ. Χειμαριὸς	»
		51 Νικόλ. Σπάθας	»
		52 Α. Βεκίνης	»
		53 Γερ. Ματσούκης	»
		54 Σ. Β. Μῶρος	»
		55 Μπουσουλίκας	»
		56 Σπ. Πουλιάσης	»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

		Σώματα
57	Γερ. Σκορδίλης	1
58	Μ. Γολέμης	»
59	Ι. Μπάκλης	»
60	Μάρκος Μάζης	2
61	Δημ. Μάζης	2
62	Ἀθ. Μάζης	1
63	Αἰμίλ. Σκάρπας	2
64	Ἰωάννης Βερονίκης	1
65	Δ. Βερονίκης	1
66	Ἰωάν. Πάλιος	»
67	Σ. Βλασσόπουλος	»
68	Ν. Πιέρης	»
69	Ἀθ. Ζαφῖνος	»
70		»
71	Ἀ. Στουρνάρης Ἀνθ.	»
72	Εὐανθία Στουρνάρη	»
73	Ἀνδρομάχη Στουρνάρη	»
74	Γ. Φιλιώτης Ἀνθ.	»
75	Δ. Ἰωαννίδης ,,	»
76	Χ. Δημητρίου ὑπολ.	»
77	Δ. Δαμασκηνὸς Λοχ.	»
78	Κ. Ἰωνᾶς Δεκ.	»
79	Π. Οἰκονόμου »	»
80	Μιχ. Παπαδόπουλ. ἐπ.	»
81	Δ. Ναοὺμ »	»
82	Ν. Θ. Παπαδάτος	»
83	Πέτρος Οἰκονόμου	»
84	Π. Καλόγηρος	»
85	Α. Καρατζᾶς	»
86	Η. Ποφάντης	»
87	Ἀρ. Βαροῦχας	»
88	Ν. Πεταλᾶς	»
89	Κ Κακιούσης	»
90	Ιω. Μπατόπολος	»
91	Α. Βαρότζης	»
92	Γεώρ. Σπυρόπουλος	»
93	Γεωρ Νεράντζης	2
94	Ἰω. Πλατανιώτης	»
95	Σ. Ι. Β. Δε Βιάζης	»

		Σώματα
96	Ἀντ. Ματαράγγας	1
97	Βλαχόπουλος δικηγ.	»
98	Σ. Κασφίκης	»
99	Ἀντώνιος Γογγάκης	»
100	Νικ. Παππᾶς	»
101	Γεωρ. Παδοβᾶς	»
102	Γρ. Βούλγαρης	»
103	Κ. Χειμαριός	»
184	Χ. Μπίτζης	»
105	Κ. Μπίτσης	»
106	Ν. Δελβινιώτης	»
107	Ἀντ. Καβαδίας	»
108	Ἰωαν	»
109	Σπ.	»
110	Νικολ.	»
111	Ἀντ. Βλάχος	»
112	Λ. Μπολέτζης	»
113	Σπ. Πανᾶς ὑπολ.	»
114	Γεώρ. Μπολέτσης	»
115	Σπ.	»
416	Σ. Ῥαφτάκος	»
117	Στ, Μπολέτσης	»
118	Σ. Ζαμπέλλης	»
119	Στυλ. Τασούλας	»
120	Ιω. Βραχλιώτης	»
121	Δ. Παραμυθιώτης	»
122	Ιω. Ἀνδρέης	10
123	Αντ. Μέρης	4
124	Π.	1
125	Σ.	»
126	Π	»
127	Κ. Κουτσουβέλης	»
128	Δ. Κουτζουβέλης	»
129	Πέτρος Ῥαφαέλοβιχ	»
130	Ἀναστ. Κόκλας	»
131	Μιχ. Κάστρος	»
132	Σ. Ῥαφαελόβιχ	»
133	Ν. Ἀνεμογιάννης	1
134	Δ. Α. Θεοτόκης	2

		Σώματα
135	Ν.Παλατιανός	2
136	Λ. Σκάρπας	2
137	Ἀνδ. Σκάρπας	2
138	Α. Καποδίστριας	2
139	Ἱερων. Σούφης	2
140	Ἀντ. Παυλογιάνης	1
141	. Χριστόπουλος	»
142	Ν. Β. Πανογιαννόπ.	»
143	Κ. Ἰωνᾶς	»
144	Ἰωαν. Κουρεμένος	»
145	Μιχ. Λουκᾶς	»
146	Χ. Καραμέρος	»
147	Γ. Ν. Σκαρλάτος	»
148	Σταυρ. Λικουσᾶς	»
149	Ι. Μπενεβίτης	
150	Νικολ. Βασιλάκης	»
151	Ἐρ. Π. Γιούργας	»
152	Ἰακ. Λεωντίνης	»
153	Ἰωάν. Μπαλάτσινος	»
154	Θεμιστ. Φλωριᾶς	»
155	Διον. Φλωριᾶς	»
156	Δημ. Μ. Οἰκονόμου	»
157	Παν. Ῥαφτόπουλος	»
158	Ν Ἀμάραντος	»
159	Αντ. Γεννατᾶς	»
160	Σπυρ. Δεβιάζης	»
161	Μιλτ. Κ. Βρανᾶς	»
162	Α. Σ. Βαρούχας	»
163	Ε. Κάσκαρης	1
164	Δ. Α. Παπαγεωρ.	»
165	Ἀριστ. Βουτσινάς	»
166	Γεωρ. Κανδώνης	»
167	Ι. Γούλιος	»
168	Διον. Πετριτὴς	»
169	Σπυρ. Πολυλᾶς	»
170	Θεμ. Καπότζαρης	»
171	Α. Τζανίνης	»
172	Τ. Καβαδίας	»
173	Κάρολος Μέντας	»

		Σώματα
174	Σπυρ. Κατωμερης	1
175	Δ. Δημουλίτσας	»
176	Στυλ. Κοσκινᾶς	»
177	Θεοδ. Πετρετὴς	»
178	Ζαχαρ. Κονοφάος	»
179	Δημητρ. Φραγγούλης	»
180	Πέτρ. Τζαλάπας	»
181	Ἰωσὴφ Καλικάς	»
182	Ἀντ. Κιτούτσης	»
183	Αλ. Κατωμέρης	»
184	Κων. Βασιλᾶς	»
185	Σωτ. Κοσκινᾶς	»
186	Ν. Τζίλιος	»
187		»
188		»
189	Ἡλ. Ἡλιόπουλος	»
190	Γεωργ. Παραγάλος	»
191	Γεωρ. Κουρκουμέλης	»
192	Ιω. Τριβιζᾶς	2
193	Δημ. Ζερβὸς	1
194	Ἀδελφοὶ Κόλλα	3
195	Σπ. Γερακάρης	»
196	Δημ. Λάμπρος	»
197	Γεωρ. Γαρουνιάτης	»
198	Μ. Δεσύλλας	»
199	Ι. Καλέκας	3
200	Φ. Πεόες	1
201	Γ. Βανδόρος	»
202	Μ Κούρκουλος	»
203	Ε. Λαμπελὲτ	»
204	L. Βιότης	»
205	Σ, Κομπίτσης	»
206	Φ. Γιαννόλας	»
207	Δομεν. Κιτούτσης	»
208	Ι. Κόλμαν	»
209	Ἰωσ. Λούπης	»
210	Ἀν Δούσμανης	»
211	Παυλ. Πατρίκιος	»
212	Ἰωάν, Ἀναστατίου	»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

	σώματα
213 Φρ. Μοντάλδος	1
214 Α. Σερεμέτης	»
215 Γ. Ἀρχοντούλης	»
216 Ι. Τριμέρης	»
217 Ἀν. Λάνδος	1
218 Γεωρ. Κανδώνης	»
219 Ι. Ζούλας	»
220 Ι. Πάλιος	»

ΠΑΞΩΝ

1 Σταῦρος Κουμιώτης	1
2 Τηλέμαχος Βελιανίτης	»
3 Νικόλαος Γ. Κάγκας	»
4 Ν. Δεσύλας Μάντζαρης	»
5 Γεωρ. Δ. Μπογδάνος	»
6 Μιχ. Σ. Γούλιος	»
7 Μιχ. Λ. Μπόϊκος	»
8 Ἀναστ. Μπόϊκος	»
9 Ἡλίας Ἀθ. Γούλιος	»
10 Γεώρ. Δεσύλλας	»
11 Ἰωάν. Ζενεμπίσης	»
12 Γερ. Ἀρβαν. Λικούδης	»
13 Δημήτ. Μακρῆς	»
14 Βασίλειος Μακρῆς	»
15 Ἰωάν Μιτζιάλης	»
16 Κωνσταν. Μπογδάνος	»
7 Περ. Κορκοτζάκης	
18 Σπυρίδ. Μπόϊκος	»
19 Νικόλαος Μακρῆς Ιερ.	»
20 Γενναῖος Βαλιανίτης	»
21 Γεώρ. Σ. Βαλιανίτης	»
22 Ἰωάν. Βελιανίτης	»
23 Χριστόδ. Κ. Μακρῆς	1
24 Δημήτ. Λιναρᾶς Ἱερ.	»
25 Μιχ. Χριστ. Γκάγκας	»
26 Γεωρ. Α. Ζενεμπίσης	»
27 Ἀθανάσ. Δ. Βελιανίτης	»
28 Νικ. Σ Μπογδάνος	»
29 Ἄ. Καλογερόπουλος	»
30 Ὀδυσεὺς Μακρῆς	»
р1 Χαράλαμ. Φαναριώτης	»
82 Κ. Σ. Μπογδάνος	
33 Χριστόδ. Λύχνος	«
34 Χριστ. Γούλιος	»
35 Σπυρ. Φαναριώτης	»
36 Θεόδ. Γούλιος	»
37 Χαρ, Μπογδάνος	»
38 Σπ. Βάρφης	»
39 Εὐαγ. Βελιανίτης	»
40 Μιχαὴλ Λέκας	»
41 Ἐπαμ. Τζιράχης	»
42 Σπυρ. Σ. Ἀργυρός	»
43 Ἰωάν. Γ. Βελιανίτης	»
44 Ὀδυσ. Σ. Κατζίμης	»

ΣΜΥΡΝΗΣ

Οἱ κκ. Δημοσθένης Γ. Ἰσηγόνης καὶ Κωνσταντῖνος Α. Ἰσηγόνης διὰ τοὺς ἐν Σμύρνῃ συνδρομητὰς σώματα 100.

Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν κκ. συνδρομητῶν ὧν τὰ ὀνόματα δὲν κατεχωρήθησαν εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν, διότι ἄλλων μὲν ἦσαν δυσανάγνωστα, ἄλλαι δὲ ἀγγελίαι δὲν μᾶς ἐπεστράφησαν εἰσέτι.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ